

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 302/2020-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká cesta 5680/2B, Pezinok, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 861/2008 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 133/2013 z 29. mája 2013, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. mája 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného

práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 861/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol v pozícii žalovaného sporovou stranou napadnutého konania o ochranu osobnosti, ktoré začalo podaním žaloby na okresnom súde 28. mája 2003. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 4 C 861/2008 z 20. novembra 2015 žalobu sťažovateľa zamietol a náhradu trov konania účastníkom nepriznal. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 7 Co 259/2016 z 28. novembra 2018 odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a priznal žalovanému náhradu trov odvolacieho konania. Výšku náhrady trov odvolacieho konania žalovaného okresný súd podľa tvrdení sťažovateľa nevyčíslil samostatným uznesením.

3. Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote a na konanie bez zbytočných prietáhov s poukazom na to, že konanie celkovo trvá 17 rokov napriek skoršiemu nálezmu ústavného súdu, ktorý okrem iného prikázal okresnému súdu konať v tejto veci bez zbytočných prietáhov. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) (Čičmanec v. Slovenská republika) podľa názoru sťažovateľa nemožno konanie v merite oddeľovať od konania o náhrade trov, o výške ktorých dosiaľ nebolo rozhodnuté samostatným uznesením okresného súdu, napriek tomu, že ich krajský súd rozsudkom vydaným v odvolacom konaní v plnom rozsahu priznal protistrane sťažovateľa. Konanie žiada posúdiť z hľadiska jeho celkovej extrémnej dĺžky ako jeden celok, keďže nie je ukončené.

4. Na základe tejto sťažnostnej argumentácie sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie o nej nálezom takto rozhodol:

„... 3. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod č.k. 4C/861/2008 porušené boli.

4. Okresnému súdu Pezinok sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod č.k. 4C/861/2008 konal bez zbytočných prietáhov .

5. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 17.000 Eur, ktoré je Okresný súd Pezinok povinný mu zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

6. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania v sume 364,62 Eur, ktorú je Okresný súd Pezinok povinný zaplatiť... “

5. Ústavný súd z evidencie vlastnej rozhodovacej činnosti zistil, že sťažovateľ podal pred podaním tejto ústavnej sťažnosti 192 iných ústavných sťažností.

Ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 133/2013 z 29. mája 2013, ktorý nadobudol právoplatnosť 2. júla 2013, už vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 861/2008, prikázal okresnému súdu konať v tejto veci bez zbytočných prietáhov a priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur.

6. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. II. ÚS 302/2020 z 23. júna 2020 ju prijal na ďalšie konanie v časti, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 861/2008 v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 133/2013 z 29. mája 2013 a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Vyjadrenie odporcu, replika sťažovateľa a priebeh napadnutého konania

7. Zastupujúca predsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr 87/20 z 8. júla 2020 ústavnému súdu oznámila, že netrvá na ústnom prejednaní sťažnosti a k priebehu napadnutého konania v podstatnom uviedla, že okresný súd vykonal rozsiahle a náročné dokazovanie, popísala priebeh konania a poukázala na príspevok sťažovateľa k predĺženiu

konania, ktorý sa opakovane nedostavil na pojednávania, na ktoré bol riadne predvolaný. Uviedla tiež, že v rokoch 2004 až 2008 a v období rokov 2015 až 2018 okresný súd nebol vecne alebo funkčne príslušný na konanie a nemal vplyv na priebeh konania.

8. Sťažovateľ podaním zo 16. júla 2020 zotrval na ústavnej sťažnosti, oznámil svoj súhlas s upustením od pojednávania a k meritu uviedol, že *„porušovateľ nedal odpoveď na dlhosiahle obdobia jeho nečinnosti, nezájmu o vec, nekonanie s urýchlením“* a *„ku dňu podania tohto vyjadrenia porušovateľ nerozhodol o trovách odvolacieho konania, hoc bol k tomu povinný“*.

9. Vzhľadom na oznámenia sťažovateľa a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

10. Ústavný súd zo zapožičaného spisového materiálu okresného súdu zistil tento priebeh napadnutého konania v rozhodnom období po právoplatnosti skoršieho nálezu, t. j. od 3. júla 2013:

- *Z dôvodu ospravedlnenia (kolízia termínov) právneho zástupcu sťažovateľa a (práceschopnosť a iné) sťažovateľa bolo odročené pojednávanie nariadené na 6. september 2013, 29. január 2014, 4. apríl 2014, 13. jún 2014, 17. október 2014 a 22. apríl 2015.*

- *Okresný súd v časti zastavil konanie uznesením z 9. februára 2015 z dôvodu čiastočného späťvzatia návrhu.*

- *Z dôvodu kolízie termínov sťažovateľa okresný súd odročil pojednávanie nariadené na 11. september 2015.*

- *Okresný súd vyniesol rozsudok (ktorým zamietol žalobu) na pojednávaní za účasti sporových strán 20. novembra 2015.*

- *Sťažovateľ podal odvolanie 9. februára 2016.*

- Po vykonaní procesných úkonov bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave 22. júna 2016 na odvolacie konanie.

- Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 7 Co 259/2016 z 28. novembra 2018 potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a priznal žalovanému právo na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Dňa 21. decembra 2018 bol spis vrátený okresnému súdu.

- Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 22. januára 2019.

- Sťažovateľ podal dovolanie 14. marca 2019.

- Okresný súd výzvou z 23. marca 2019 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za dovolacie konanie s poučením o následok nezaplatenia v podobe zastavenia dovolacieho konania.

- Sťažovateľ požiadal 25. apríla 2019 o priznanie oslobodenia od súdneho poplatku a 14. júla 2019 vydokladoval osobné a majetkové pomery.

- Okresný súd uznesením z 13. augusta 2019 sťažovateľovi nepriznal oslobodenie od súdneho poplatku.

- Sťažovateľ podal 20. septembra 2019 sťažnosť proti tomuto uzneseniu.

- Okresný súd uznesením zo 16. októbra 2019 vydaným sudcom sťažnosť zamietol.

- Okresný súd uznesením z 27. januára 2020 dovolacie konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku.

- Sťažovateľ podal 24. februára 2020 sťažnosť proti uzneseniu o zastavení dovolacieho konania, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením z 26. marca 2020 tak, že sťažnosť zamietol. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 5. mája 2020.

- Sťažovateľ sa elektronicky 14. mája 2020 informoval na okresnom súde, či bolo vydané uznesenie o náhrade trov odvolacieho konania žalovaného v zmysle rozsudku odvolacieho súdu.

- Okresný súd uznesením z 15. mája 2020 priznal náhradu trov odvolacieho konania žalovaného v sume 0 €, pretože mu žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli. Toto uznesenie bolo odoslané do elektronických schránok právnych zástupcov sporových strán 18. mája 2020 o 11:27:31 h s označením „Uznesenie zo dňa 15.5.2020...“ a doručienka k „4C/861/2008 uznesenie č.l. 485“. Právny zástupca žalovaného ho prevzal 19. mája 2020

a právny zástupca sťažovateľa 3. júna 2020. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 20. júna 2020 (po uplynutí lehoty na podanie sťažnosti).

- Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť na poštovú prepravu 20. mája 2020.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúra

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Priznanie práva na prerokovanie vecí bez

zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu a sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

15. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach pripomína, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky fázy súdneho konania smerujúceho k urovnaniu sporu o občianskom práve alebo záväzku skončili v primeranej lehote, a to vrátane fáz nasledujúcich po rozhodnutí v merite veci (napr. rozsudok ESĽP vo veci Hornsby v. Grécko z 19. 3. 1997, sťažnosť č. 18357/91).

16. Európsky súd pre ľudské práva však tiež zdôrazňuje, že strany v konaní by mali preukázať starostlivosť pri uskutočňovaní procesných úkonov, zdržať sa akýchkoľvek zdržovacích taktík a využiť prostriedky vnútroštátneho práva, ktoré umožňujú skrátenie príslušného procesu (rozsudok ESĽP vo veci Unión Alimentaria Sanders S.A. v. Španielsko zo 7. 7. 1989, sťažnosť č. 11681/85).

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

IV.

Právne posúdenie veci

18. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie vo veciach ochrany osobnosti tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a ani okolnosti prejednávanej veci neodôvodňujú jej mimoriadnu skutkovú či právnu náročnosť. Predmet konania je hodnotený ako prioritný.

19. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovateľ rozhodujúcou mierou prispel k predĺženiu konania, a to späťvzatím časti žaloby so značným časovým odstupom od jej podania a zmarením siedmich nariadených pojednávaní svojou neúčast'ou. Na jedinom pojednávaní, ktorého sa sťažovateľ v rozhodnom období zúčastnil, okresný súd meritórne rozhodol.

20. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnos'ou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnos'ou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

21. Z popísaného priebehu súdneho konania (bod 10 nálezu) vyplýva, že okresný súd postupoval v konaní plynulo a efektívne, márne vytyčoval pojednávania v krátkych intervaloch a reagoval na početné procesné úkony sťažovateľa bez zbytočného odkladu.

22. Pokiaľ sťažovateľ osobitne poukazuje na oneskorené vydanie uznesenia o vyčíslení náhrady trov odvolacieho konania protistrany, ústavný súd považuje za potrebné komplexne posúdiť okolnosti celého prípadu. Z nich vyplýva, že sťažovateľova právna istota v merite bola (po čiastočnom zastavení konania pre späťvzatie žaloby 9. februára 2015) nastolená právoplatne 22. januára 2019. Následne okresný súd vykonával úkony súvisiace s predložením veci na dovolacie konanie, ktoré inicioval sťažovateľ a ktoré bolo zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku sťažovateľom (právoplatne 5. mája 2020). Uznesením z 15. mája 2020 okresný súd priznal náhradu trov odvolacieho konania protistrane v sume 0 €, a to jeden deň po dopyte sťažovateľa.

23. Ústavný súd preskúmal celé konanie v rozhodnom období, rešpektujúc judikatúru ESLP, pretože primeranosť lehoty sa musí vzťahovať aj na fázy konania nasledujúce po meritórnom rozhodnutí. Po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej však v tomto prípade neprebiehala konanie, ktoré by mohlo ovplyvniť výsledok sporu o občianskom spore sťažovateľa (dovolacie konanie bolo zastavené pre nezaplatenie poplatku sťažovateľom, pozn.), a to ani v časti konania o náhrade trov konania, keďže okresný súd už rozsudkom náhradu trov konania účastníkom nepriznal a odvolací súd v rozsudku priznal náhradu trov úspešnému žalovanému, ktorému trovy nevznikli. Okresný súd vydal uznesenie o vyčíslení trov odvolacieho konania po zastavení dovolacieho konania. Vzhľadom na to, že výška priznanej náhrady trov konania nemá vplyv na zmenu hmotnoprávneho postavenia sťažovateľa (je povinný zaplatiť 0 eur), nemožno uvažovať o zásahu do práv sťažovateľa. Zistené oneskorenie s vydaním tohto uznesenia teda nemá ústavnoprávnu relevanciu ani z hľadiska posudzovania zbytočných prietahov.

Zároveň sa žiada podotknúť, že podanie sťažnosti namietajúcej neprimeranú dĺžku konania poznačeného obštrukciami zo strany sťažovateľa, a to v čase, keď mal právny zástupca sťažovateľa uvedené uznesenie v elektronickej schránke a trvanie konania odvodzoval výlučne od nevydania tohto rozhodnutia o výške trov, ktoré nijako nezasahuje do jeho hmotných práv, sa javí ako špekulatívne a zneužívajúce ochranu procesných práv. Teda konanie, ktoré nepožíva ochranu.

24. Ústavný súd preto konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní v rozhodnom období možno hodnotiť ako efektívne smerujúci k nastoleniu právnej istoty sťažovateľa, predĺženie konania bolo spôsobené okolnosťami na strane sťažovateľa a jeho právna istota bola nastolená v čase pred podaním ústavnej sťažnosti 22. januára 2019. Uznesenie vyčísľujúce priznané trovy konania protistrany bolo síce vydané s časovým odstupom po nastolení právnej istoty v merite, avšak tento odstup bol spôsobený konaním o dovolaní sťažovateľa, a uznesenie samotné nebolo spôsobilé privodiť ujmu na právach sťažovateľa v ústavne relevantnej intenzite. Z uvedených dôvodov ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovelo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy.

25. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Sťažovateľ nebol v konaní úspešný a okresnému súdu trovy nevznikli, preto o nich ústavný súd nerozhodoval.

26. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu